

ЕПІДЕМІОЛОГІЧНИЙ НАГЛЯД ЗА СТИЧНИМИ ВОДАМИ В УКРАЇНІ

Аналітична довідка, лютий 2026

Епідеміологічний нагляд за вмістом вірусів SARS-CoV-2 та грипу в господарсько-побутових стічних водах здійснюється у 22 областях України (за винятком Донецької та Луганської областей) та місті Києві.

На початку 2026 року проведено перегляд кількості та географічного розміщення точок відбору зразків у межах системи епідеміологічного нагляду. За результатами аналізу визначено 60 точок відбору зразків (рис. 1), що забезпечують оптимальне територіальне покриття та репрезентативність даних. Формування мережі точок відбору здійснювалося з урахуванням епідеміологічної доцільності, чисельності населення, охопленого відповідними системами водовідведення, рівня урбанізації територій, а також наявних інфраструктурних та логістичних можливостей для регулярного відбору та транспортування зразків. У середньому на один регіон припадає 2–3 точки відбору, що дозволяє забезпечити належне просторове представлення епідемічної ситуації та створює передумови для отримання порівнюваних і репрезентативних даних для подальшого аналізу та моніторингу циркуляції патогенів.

Відбір зразків стічних вод здійснюється переважно двічі на тиждень (у понеділок та четвер) з дотриманням сталого часового інтервалу між відборами. Такий підхід забезпечує регулярність спостереження, порівнюваність результатів у динаміці та підвищує достовірність аналізу тенденцій циркуляції вірусів у популяції. Водночас у частині регіонів періодичність відбору адаптована з урахуванням логістичних, інфраструктурних та безпекових умов, що впливають на можливість регулярного транспортування зразків і доступ до об'єктів відбору. Зокрема, у Київській, Кіровоградській, Львівській, Миколаївській та Полтавській областях відбір зразків здійснюється один раз на тиждень, тоді як у Херсонській області - один раз на два тижні, що зумовлено обмеженими можливостями доступу до окремих об'єктів та безпековими обмеженнями в умовах воєнного стану.

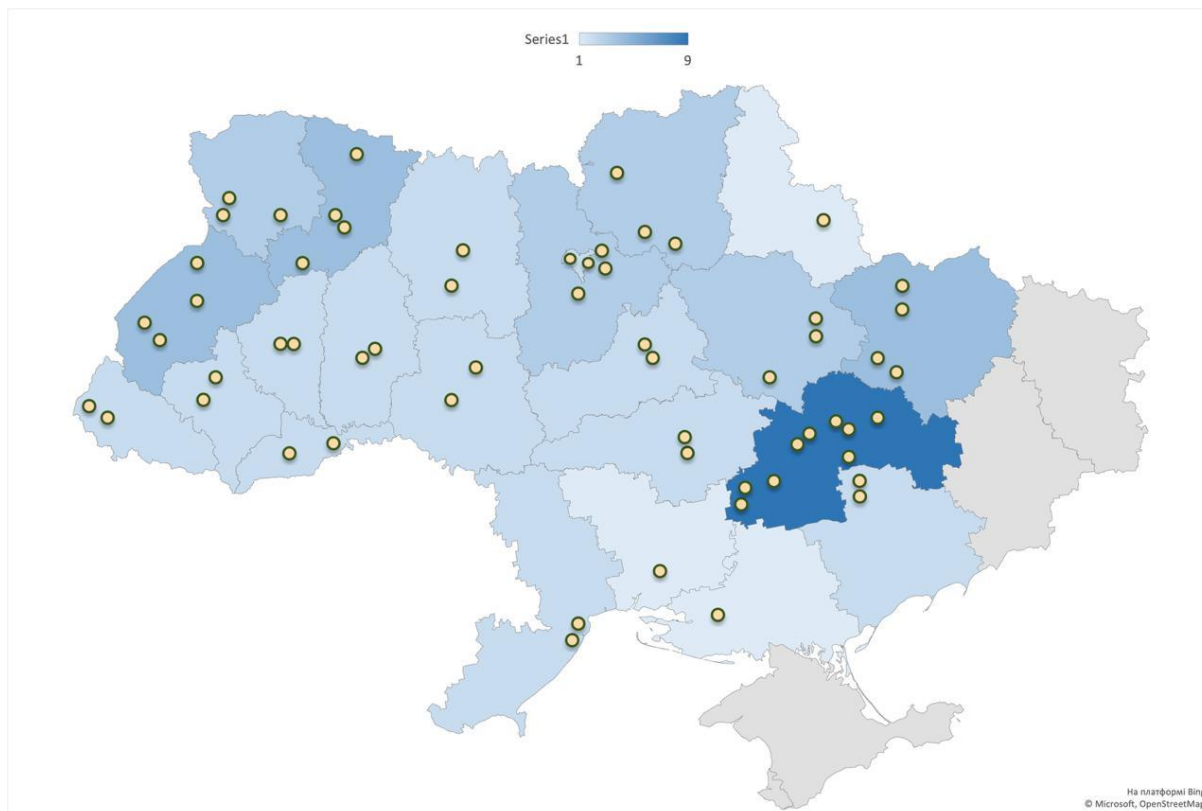

Рисунок 1. Точки відбору проб стічних вод в Україні, N=60, 2026

РЕЗУЛЬТАТИ АНАЛІЗУ СТИЧНИХ ВОД

У період з 1 липня 2024 року по 1 березня 2026 року в Україні здійснювався паралельний епідеміологічний нагляд за захворюваністю на COVID-19 та циркуляцією вірусу SARS-CoV-2 у господарсько-побутових стічних водах. Результати нагляду свідчать про випереджувальний характер сигналів в окремі періоди, які отримані за даними досліджень стічних вод: зростання частки позитивних зразків та концентрації вірусу фіксувалося на 1–2 тижні раніше порівняно з динамікою офіційно зареєстрованих випадків захворювання (рис. 2).

Зокрема, у липні-серпні 2024 року кількість зареєстрованих випадків COVID-19 зросла з 292 до понад 16 000, тоді як кількість позитивних зразків стічних вод - з 43 до 133, із досягненням пікових значень на 34–36 тижнях року.

Аналогічна тенденція спостерігалася у липні–вересні 2025 року: кількість випадків захворювання збільшилася з 145 до майже 15 000, а кількість позитивних лабораторних знахідок у стічних водах - з 37 до 105, з піком на 36–37 тижнях року.

Особливо показовим було зростання концентрації вірусу SARS-CoV-2 у стічних водах до 72 210,35 копій/мл на 100 тис. населення на 36-му тижні 2025 року, яке передувало піку клінічно підтверджених випадків (37-й тиждень) та підтверджувало доцільність використання цього показника як тригера для

раннього реагування (рис. 3). Подальше підвищення концентрації вірусу до 15 504,9 копій/мл на 39-му тижні минулого року на тлі зниження кількості офіційно зареєстрованих випадків імовірно свідчило про латентну циркуляцію вірусу в популяції, зниження рівня тестування або потенційний недооблік випадків.

Зазначена динаміка відповідала типовій епідемічній хвилі: період низьких значень → різкий піковий сигнал → спад → вторинне підвищення показників наприкінці аналізованого періоду.

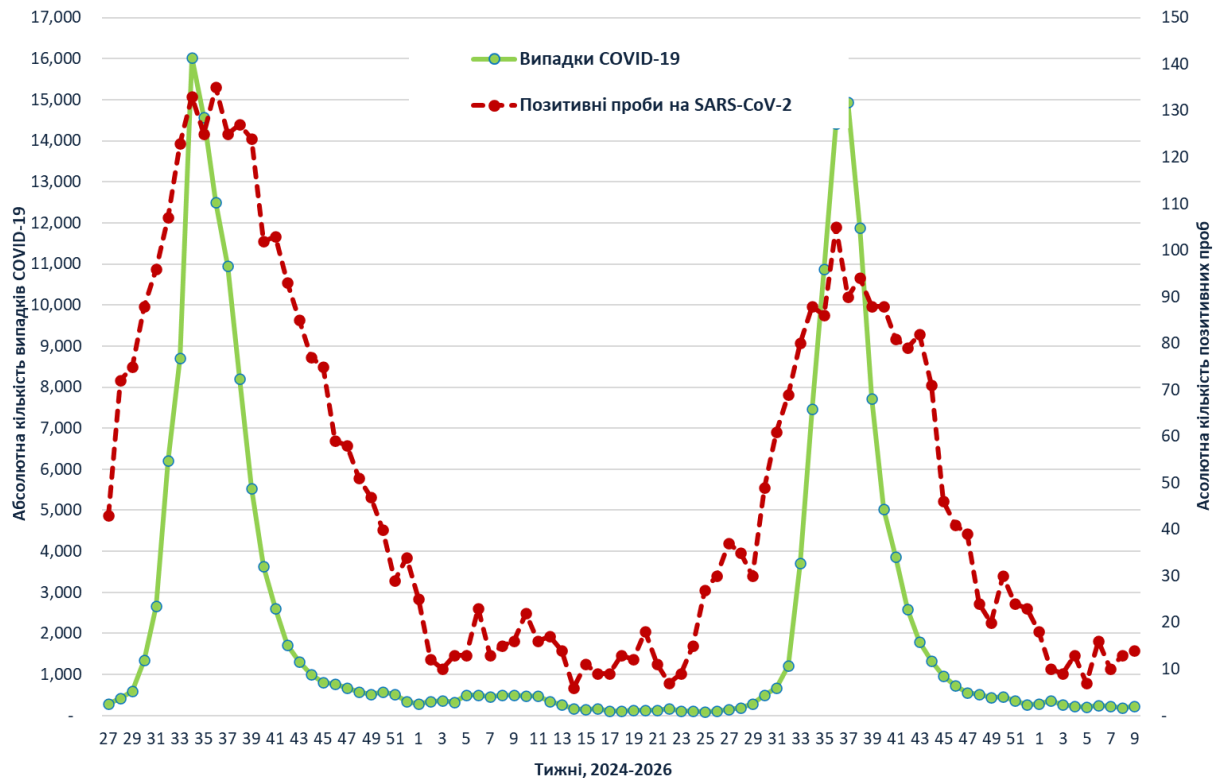

Рисунок 2. Динаміка реєстрації випадків COVID-19 та результатів виявлення SARS-CoV-2 у пробі стічних вод, Україна, тижні 2024-2026 років

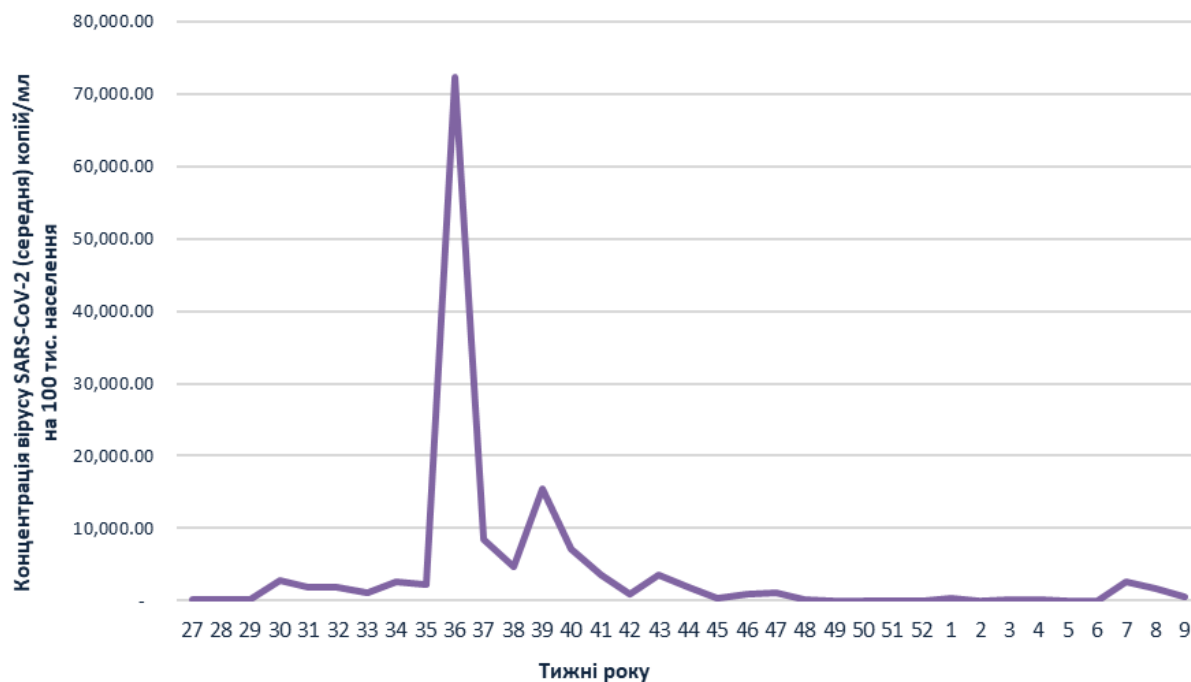

Рисунок 3. Динаміка концентрації вірусу SARS-CoV-2 (середня) у стічних водах, Україна, 27 тиждень 2025 року - 9 тиждень 2026 року

Основні підсумки за лютий 2026 року. У лютому 2026 року загалом було відібрано 419 проб стічних вод у 22 областях та м. Київ.

Найбільше проб стічних вод відібрано в Дніпропетровській (72), Рівненській (32) та Харківській (32) областях, найменше - в Херсонській (2) та Миколаївській (4) (рис. 4).

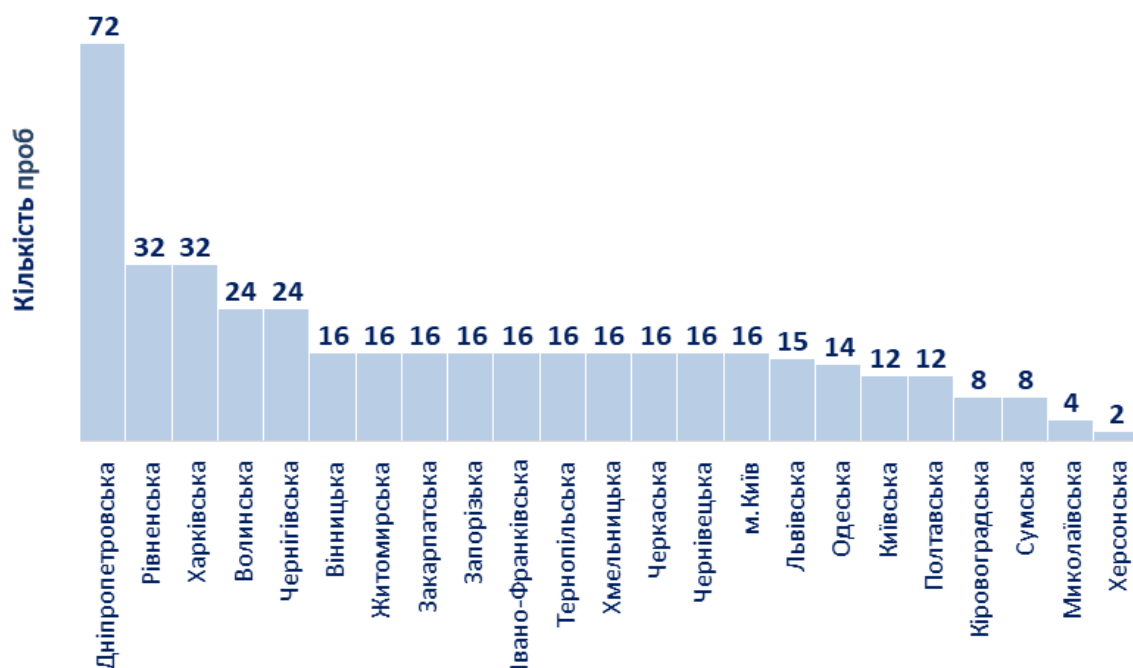

Рисунок 4. Кількість відібраних проб стічних вод у розрізі регіонів України, лютий 2026 року

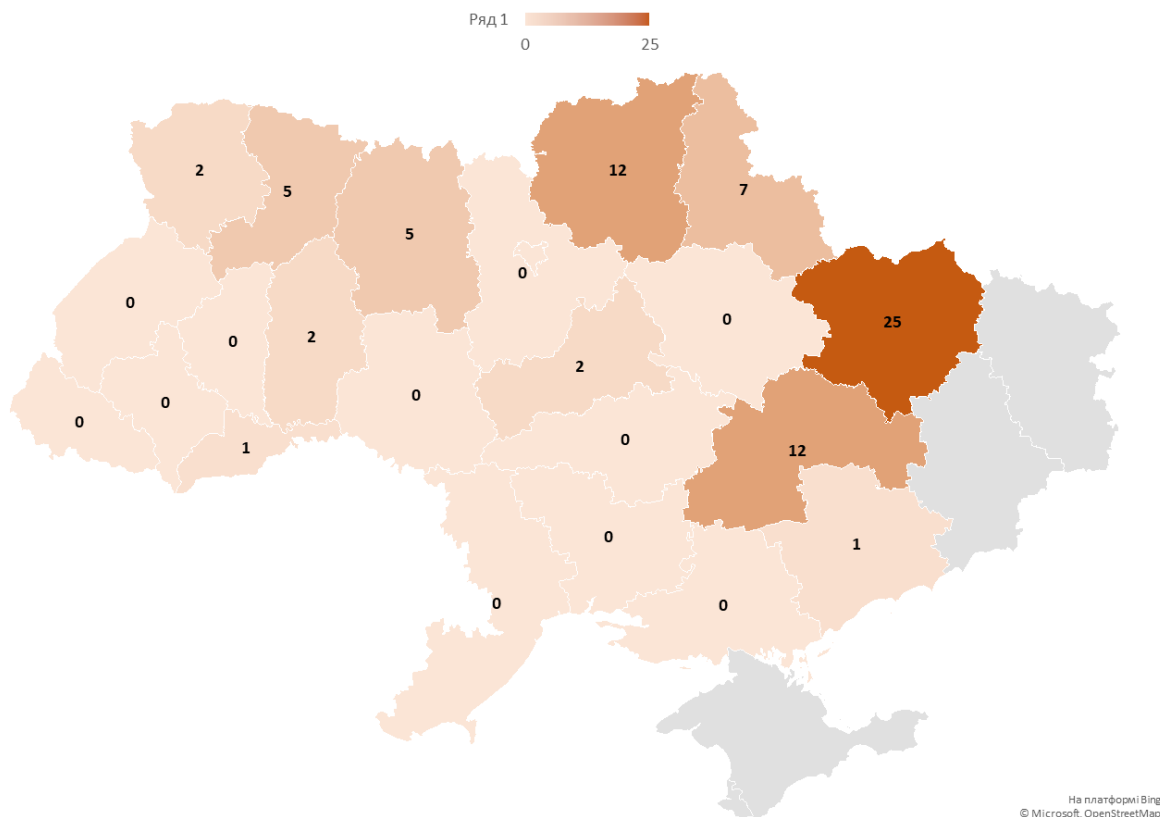

Рисунок 6. Позитивні проби на наявність вірусів грипу А/В у розрізі регіонів України, лютий 2026 року

Зміни динаміки результативності лабораторного тестування у межах епідеміологічного нагляду за стічними водами характеризувалися наступними тенденціями.

У лютому 2026 року позитивні результати на наявність SARS-CoV-2 були зафіксовані у 7 областях та місті Києві, тоді як у січні - у 12 областях та місті Києві.

Проте, порівняно з січнем, загальна кількість позитивних проб на SARS-CoV-2 збільшилася на 23,3% - з 43 у січні до 53 у лютому. Відповідно, питома вага позитивних проб серед усіх відібраних зразків зросла з 9,3% до 12,6%.

У 4 областях (Дніпропетровській, Житомирській, Харківській, Чернівецькій) зафіксовано зростання кількості позитивних проб на SARS-CoV-2.

У 8 областях (Волинській, Львівській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Черкаській, Чернігівській) та м. Києві спостерігалось зменшення кількості позитивних проб на SARS-CoV-2.

Стабільний рівень результативності тестування (без змін у кількості позитивних проб) зберігався у Вінницькій, Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Миколаївській, Одеській, Херсонській та Хмельницькій областях (рис. 7).

Аналіз тижневої динаміки у 2025-2026 роках показав, що в період з липня до початку вересня 2025 року (27-36 тижні) відбувалося стале щотижневe зростання кількості позитивних проб на SARS-CoV-2 - з 30 до 105. Натомість з листопада 2025 року (45-й тиждень) до кінця лютого 2026 року (9-й тиждень) спостерігалось поступове зниження цього показника - до 14 позитивних проб (рис. 8).

Щодо вірусів грипу А/В, у лютому виявлено 74 позитивних результати у 11 областях, що у порівнянні з січнем (28 позитивних результатів у 8 областях) свідчить про зростання у 2,6 разів (рис. 9). Відповідно, питома вага позитивних проб на грип А/В серед усіх відібраних зразків збільшилася з 6% у січні до 17,7% у лютому.

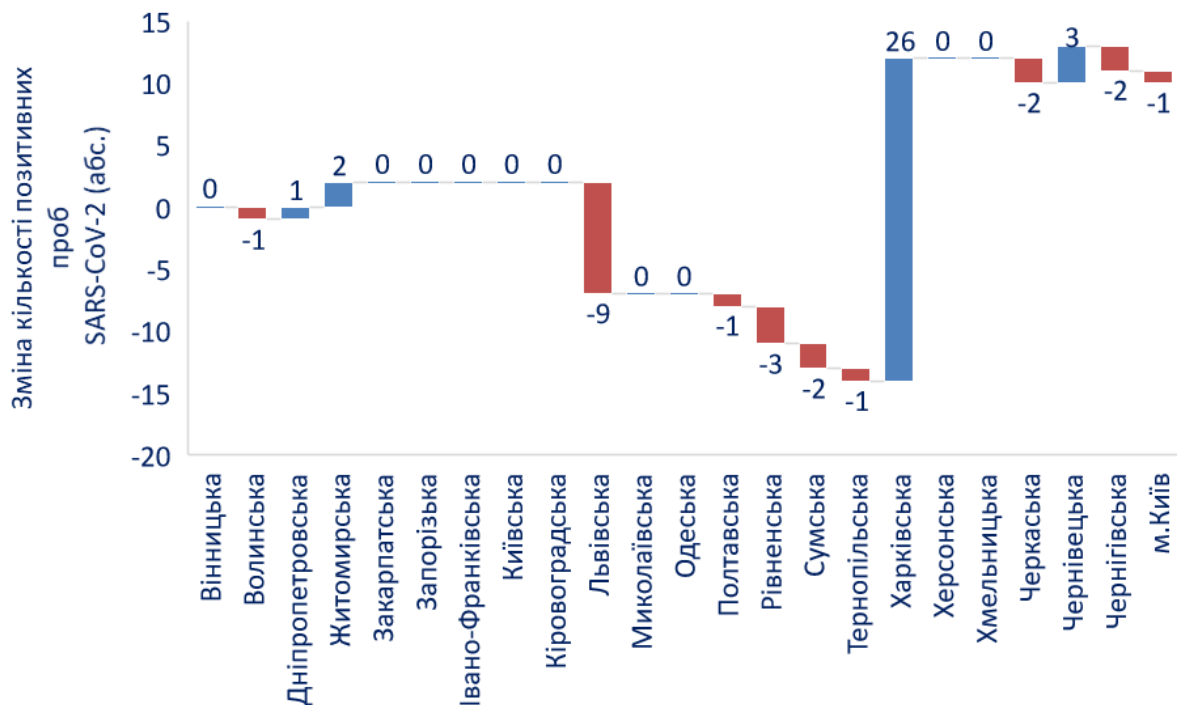

Рисунок 7. Динаміка позитивних проб на вірус SARS-CoV-2 у розрізі регіонів між лютим і січнем 2026 року

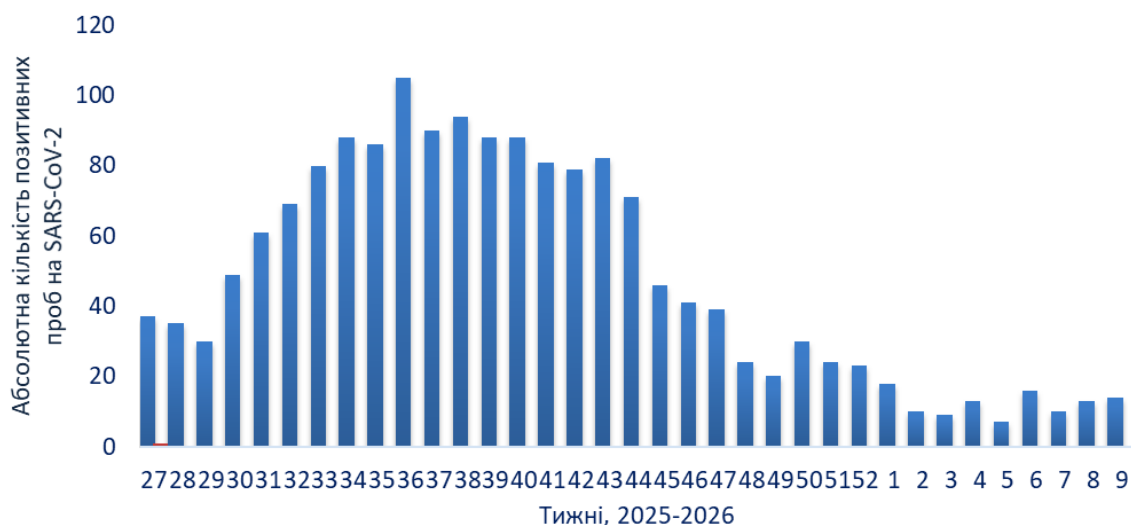

Рисунок 8. Щотижнева динаміка позитивних проб на вірус SARS-CoV-2 у липні 2025 року - лютому 2026 року

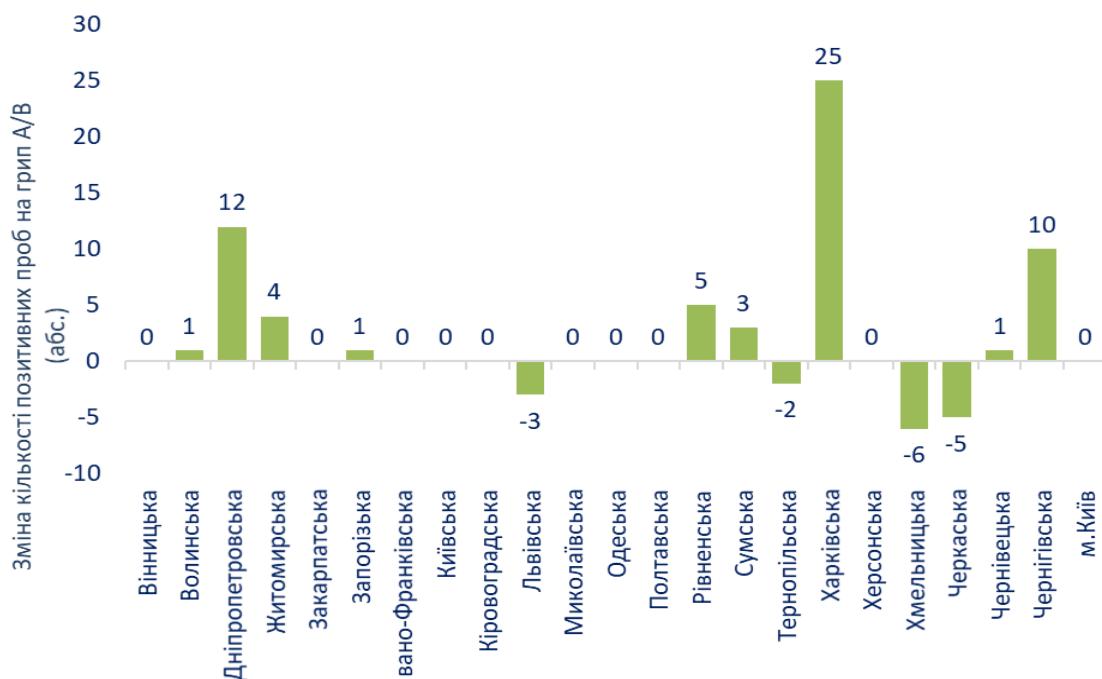

Рисунок 9. Динаміка позитивних проб на віруси грипу А/В у розрізі регіонів між лютим і січнем 2026 року

За 2 місяці (січень-лютий) 2026 року в Україні відібрано та досліджено 882 проби стічної води на наявність вірусів SARS-CoV-2, грипу А/В. Динаміка результативності дослідження у розрізі регіонів наведена на рис. 10.

За результатами лабораторного аналізу позитивні проби на SARS-CoV-2 виявлено у 96 зразках, що становить 10,9% від загальної кількості досліджених проб, тоді як у 786 пробах (89,1%) були негативні результати (концентрація РНК SARS-CoV-2 – «0»).

Водночас позитивні результати на віруси грипу А/В виявлено у 102 зразках, що становить 11,6% від загальної кількості досліджених проб, тоді як 780 проб (88,4%) мали негативний результат.

Отримані результати свідчать про наявність циркуляції респіраторних вірусів у популяції, що підтверджує доцільність використання епідеміологічного нагляду за стічними водами як додаткового інструменту моніторингу інтенсивності поширення інфекцій та раннього виявлення змін епідемічної ситуації.

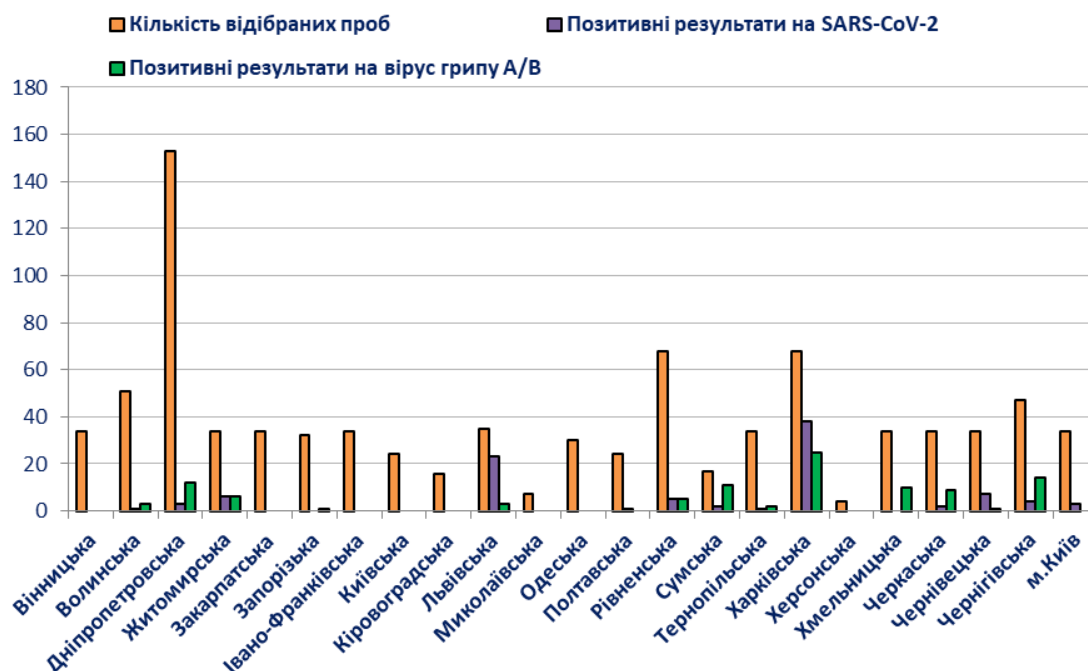

Рисунок 10. Динаміка загальної кількості проб та позитивних проб на віруси SARS-CoV-2, грипу А/В за січень-лютий 2026 року у розрізі регіонів

У Таблиці 1 представлено результати дослідження проб стічних вод на наявність вірусів SARS-CoV-2 та грипу А/В у розрізі регіонів України за січень-лютий 2026 року, включаючи кількість точок відбору, кількість досліджених проб та число позитивних результатів.

Таблиця 1. Результати аналізу проб стічних вод, Україна, січень-лютий 2026 року

Області/місто	Кількість точок відбору	Кількість відібраних проб	Позитивні результати (абсолютна кількість) на:	
			SARS-CoV-2	віруси грипу А/В
Вінницька	2	34	0	0
Волинська	3	51	1	3
Дніпропетровська	9	153	3	12
Житомирська	2	34	6	6
Закарпатська	2	34	0	0
Запорізька	2	32	0	1
Івано-Франківська	2	34	0	0
Київська	3	24	0	0
Кіровоградська	2	16	0	0
Львівська	4	35	23	3
Миколаївська	1	7	0	0
Одеська	2	30	0	0
Полтавська	3	24	1	0
Рівненська	4	68	5	5

Сумська	1	17	2	11
Тернопільська	2	34	1	2
Харківська	4	68	38	25
Херсонська	1	4	0	0
Хмельницька	2	34	0	10
Черкаська	2	34	2	9
Чернівецька	2	34	7	1
Чернігівська	3	47	4	14
м. Київ	2	34	3	0
Україна, всього	60	882	96	102

РЕЗУЛЬТАТИ ГЕНОМНОГО НАГЛЯДУ В ОБ'ЄКТАХ ДОВКІЛЛЯ

За лютий 2026 року референс-лабораторією з діагностики ВІЛ/СНІДу, вірусних та особливо небезпечних патогенів ДУ «Центр громадського здоров'я МОЗ України» проведено геномне секвенування 68 зразків стічної води. Отримані результати дозволили оцінити спектр та інтенсивність циркуляції вірусних патогенів у популяції, а також визначити різноманіття вірусів, що циркулюють на території України. Загалом у досліджених зразках сумарно виявлено 118 вірусних патогенів, що свідчить про значну різноманітність вірусної популяції у досліджуваному середовищі. Географічний розподіл виявлених збудників охоплює зразки, відібрані з таких областей: Тернопільська (28), Кіровоградська (20), Львівська (16), Дніпропетровська (13), Волинська (12), Вінницька (10), Житомирська (7), Харківська (5), Сумська (4), Миколаївська (3).

У досліджених зразках було виявлено широкий спектр вірусів, серед яких найбільш поширеними були *Astrovirus* (65), *Polyomavirus* (30), *Rotavirus* (18), *Influenza A* (2), *Norovirus* (2) та *Aichivirus* (1).

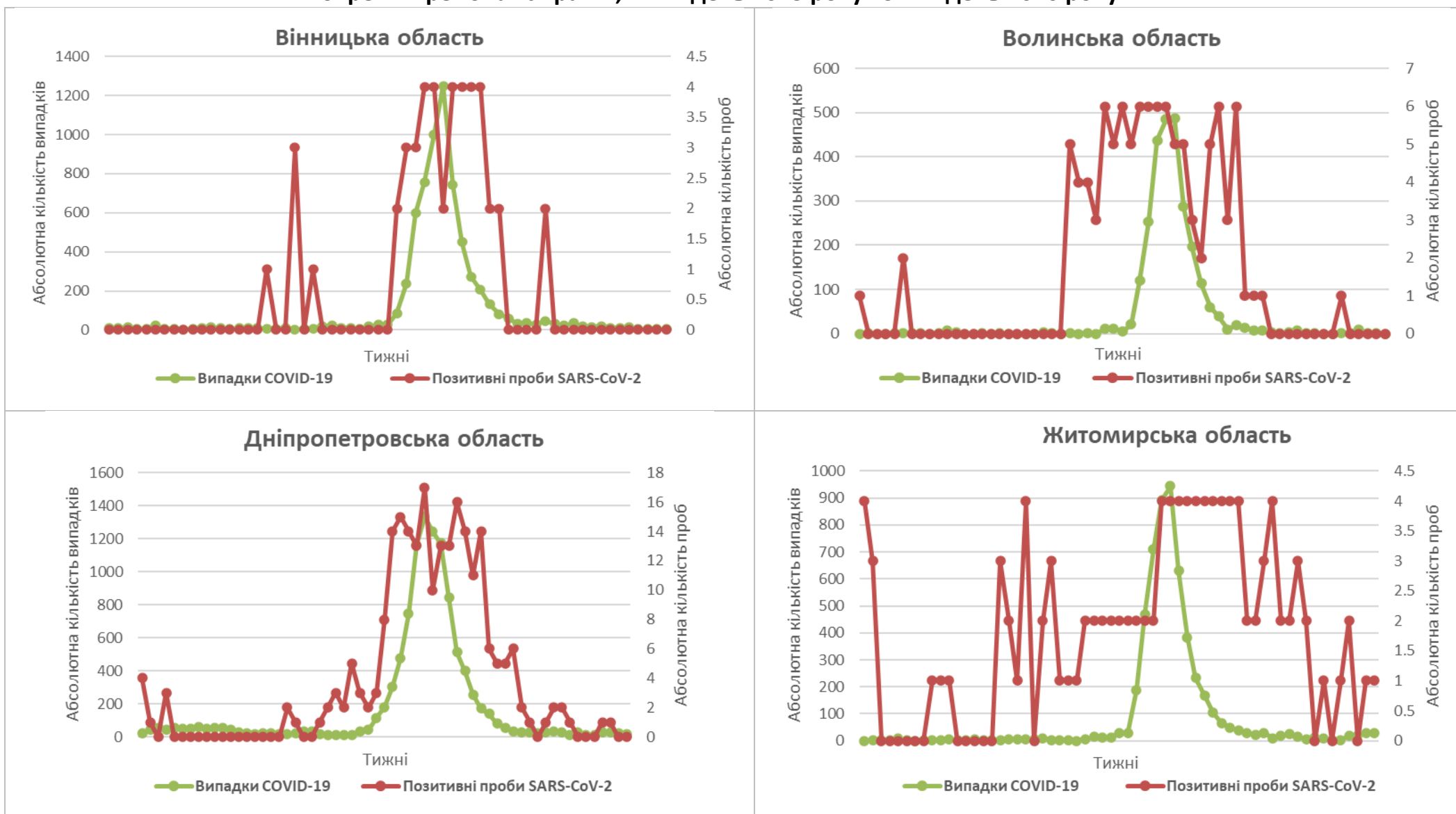

Таблиця 2. Розподіл виявлених вірусів у зразках стічних вод по регіонах України, 01.09.2024 - 01.03.2026

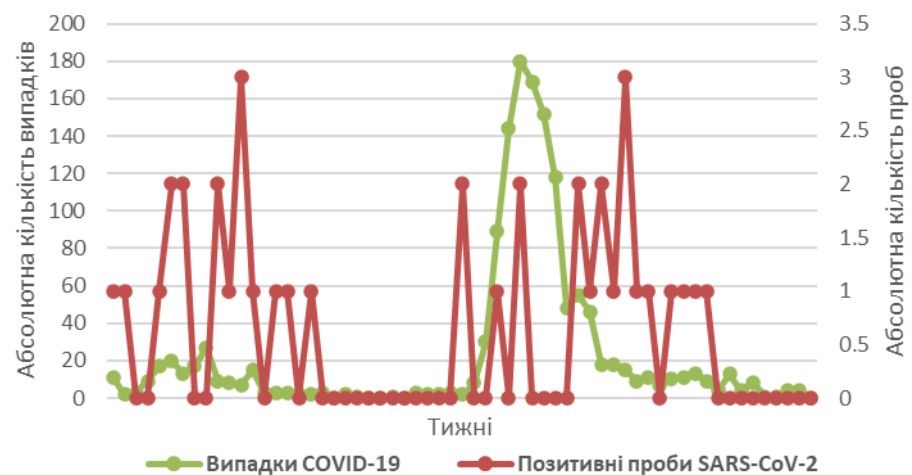
Область, місто	Кількість зразків	Кількість виявлених штамів	з них за окремими вірусами																	
			Adenovirus (B1, E4, F)	Aichivirus	Astrovirus	Chikungunya	Coxsackievirus	Seasonal CoV	Influenza A	Influenza B	Metapneumo-virus	Norovirus (GII, GIV)	Parechovirus	Polyomavirus (BK, JC, 6, 7, Merkel cell isolate R17b)	Poliovirus 1	Rotavirus (A, C)	RSV (A, B)	Salivirus	Sapovirus	SARS-CoV-2
Вінницька	56	186	10	9	41			4	3	2		4		38		39		14		22
Волинська	29	75	4	5	18		3		1			6		25	1	7		2		3
Дніпропетровська	52	154	12	4	46				4	1		3		37		25			1	21
Житомирська	106	242	20	2	69				3			15		72		36				25
Закарпатська	9	17		1	1				1			1		10						3
Запорізька	26	94	4		22				2	1		1		35		21				8
Ів.-Франківська	15	20			10									2		4	1			3
Київська	38	131	14	7	35							4		44		26				1
Кіровоградська	28	86	1	1	25		1		4			4		25		7		2		16
Львівська	48	86		6	22	1	1		12					7	1	8				28
Миколаївська	21	55	3	1	19				1			1		8		9				13
Одеська	10	30	1		9				3					2		7				8
Полтавська	36	110	9	2	31				8			11		8		31		4		6
Рівненська	41	127	5	2	28		1					7		41		23	2	4		14
Сумська	5	16	2		5				1			1		2		3				2
Тернопільська	102	269	3	10	89		2	1	9		2	10		99		24	3	1	2	14
Харківська	34	103	6	2	30	1	2		9	2		4		15		16				16
Херсонська	4	11		1	1				2					3		1				3

Хмельницька	28	101	14	2	25	1			7			5		31		1		1		14
Черкаська	94	261	14	8	82		3	8	18	4		8		36		54		5	3	18
Чернівецька	36	109	2	4	20				3	5				21		22	11	5		16
Чернігівська	84	223	2	6	45				7			17	1	66	1	68			1	9
м. Київ	56	184	13	3	50	1			11			13		35		37				21
Україна, всього	958	2690	139	76	723	4	13	13	109	15	2	115	1	662	3	469	17	38	7	284

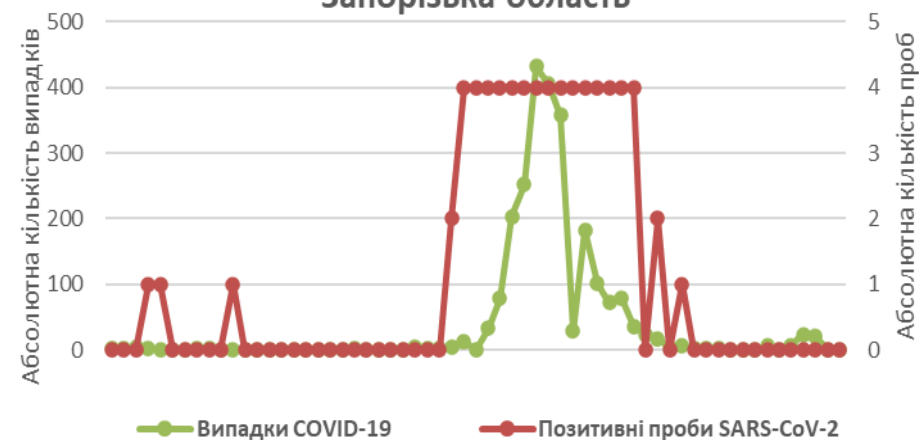
Щотижнева динаміка реєстрації випадків COVID-19 та виявлення SARS-CoV-2 за результатами досліджень проб стічних вод в окремих регіонах України, 1 тиждень 2025 року - 9 тиждень 2026 року

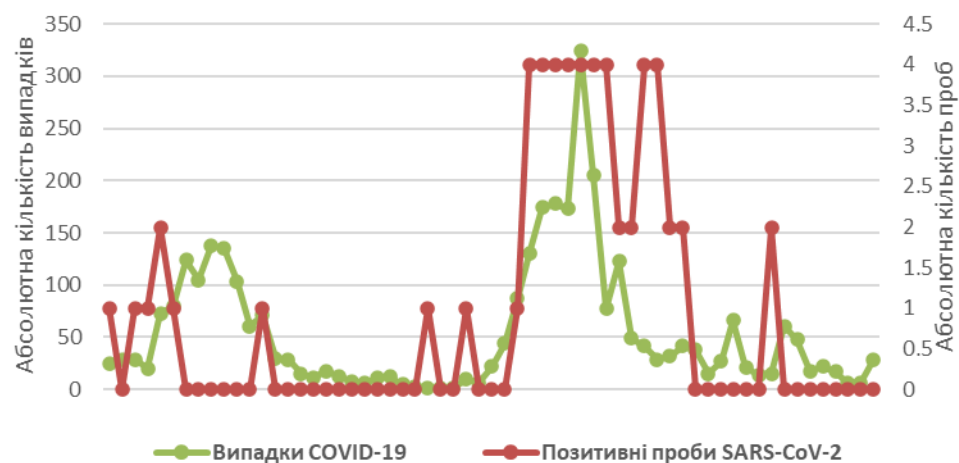
Закарпатська область

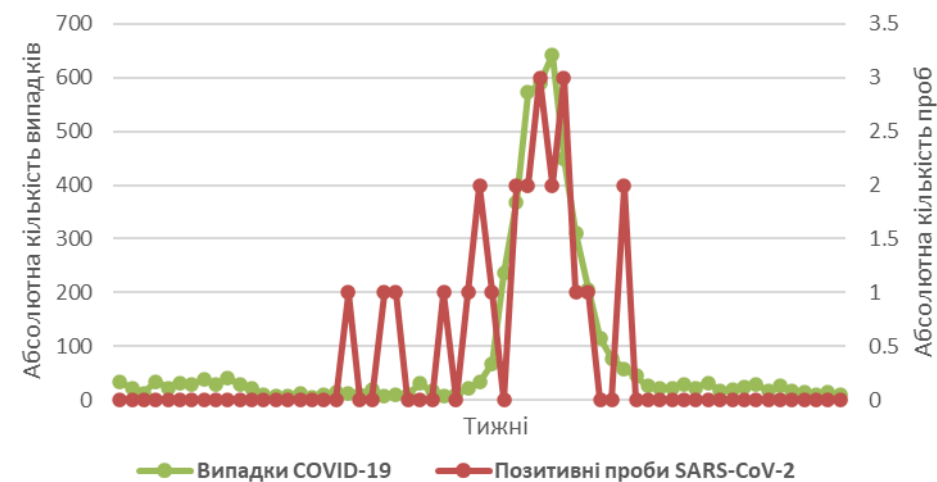
Запорізька область

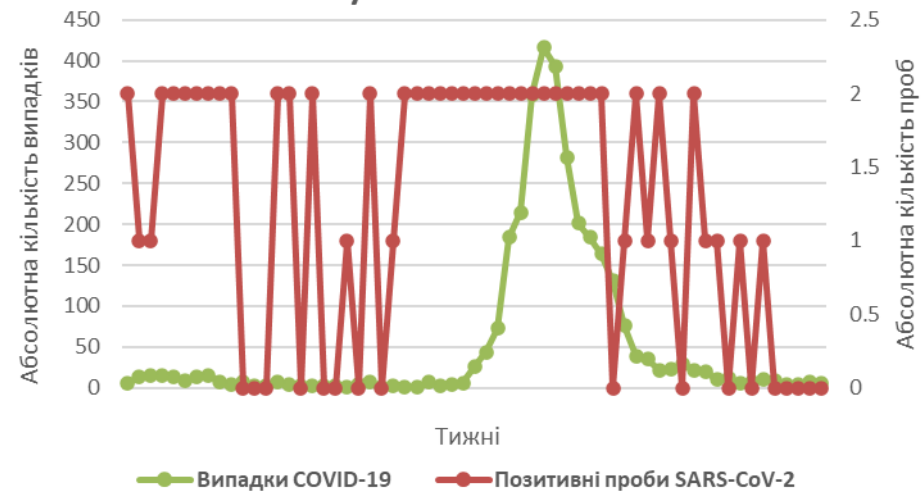
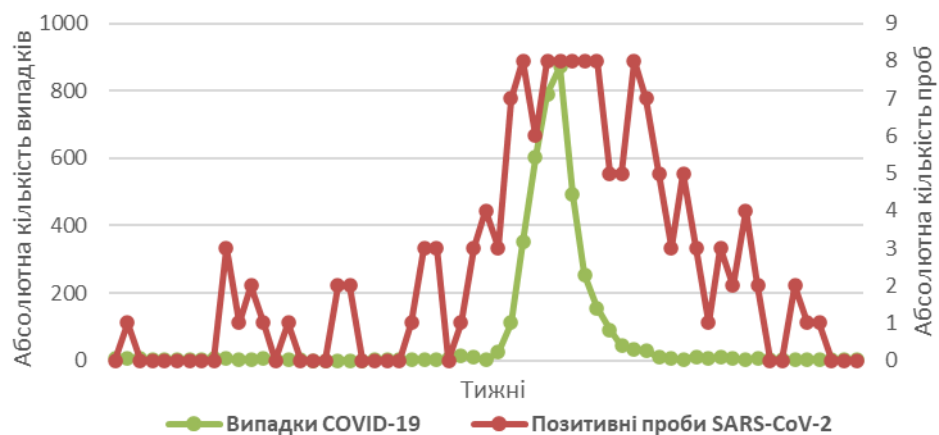
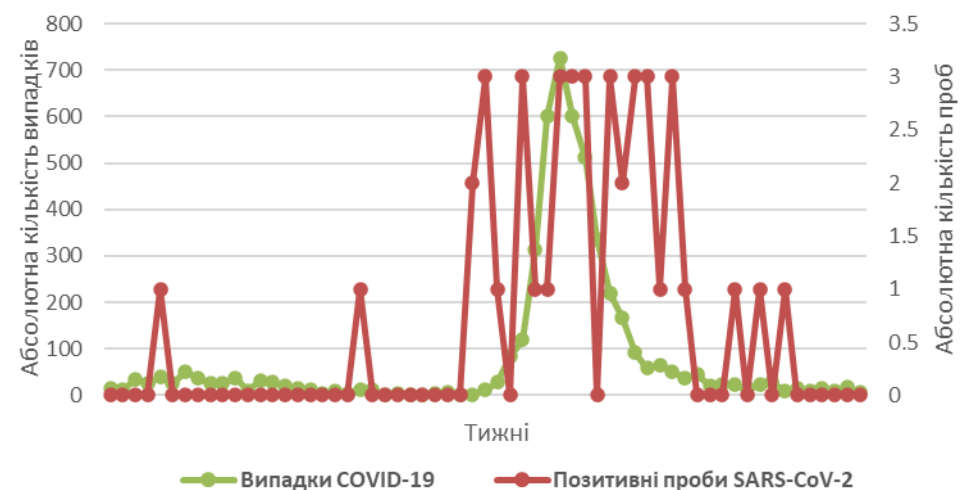
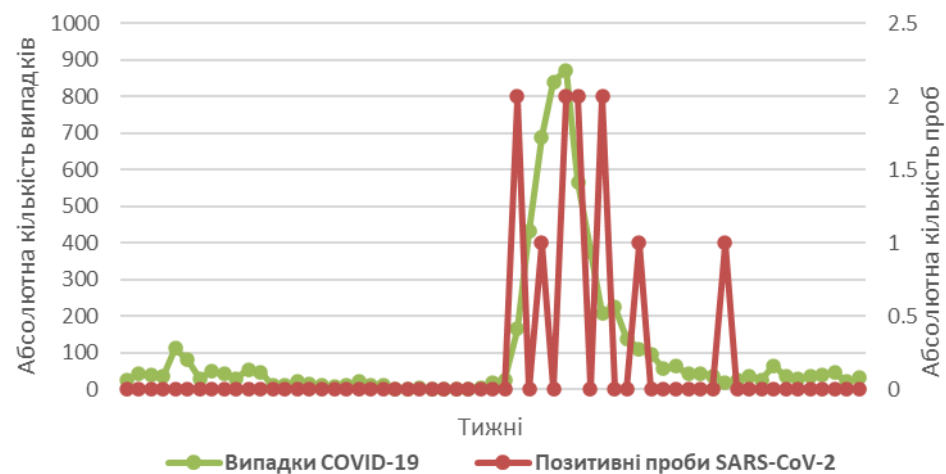

Івано-Франківська область

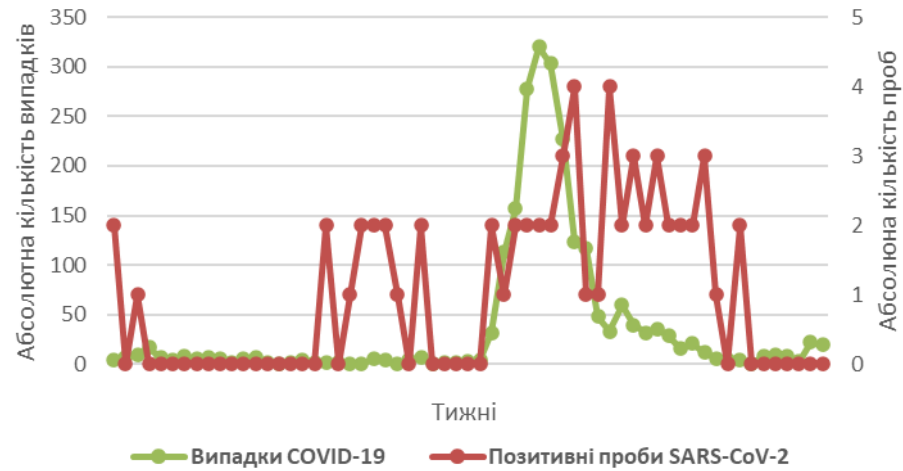

Київська область

Черкаська область

**Щотижнева динаміка концентрації вірусу SARS-CoV-2 (середня) у стічних водах в окремих регіонах України,
27 тиждень 2025 року – 9 тиждень 2026 року**

